Paragraaf B weerstandsvermogen en risicobeheersing

GEMEENTE WAALRE

Waar gaat de paragraaf over?

Waalre is een zelfbewuste, zelfstandige gemeente. Op dit moment staan we echter onder grote financiële druk. Dat beïnvloedt onze financiële positie. In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in de financiële positie van Waalre door in te gaan op twee onderdelen:

- Risicomanagement en Weerstandsvermogen;
- Financiële kengetallen.

Het onderdeel risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Hiervoor wordt ingegaan op de financiële omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om deze financieel af te dekken (beschikbare weerstandscapaciteit) en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen (uitgedrukt in een ratio).

In het onderdeel financiële kengetallen wordt ingegaan op de financiële positie van de gemeente Waalre op basis van de uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte kengetallen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van Waalre is het vermogen waarover Waalre beschikt om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken en/of beleid in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit). Voor de objectivering van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van de onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Allereerst wordt de conclusie over Waalres weerstandsvermogen weergegeven. Vervolgens wordt toegelicht hoe deze tot stand is gekomen door in te gaan op het benodigde weerstandsvermogen, de inventarisatie en de beoordeling van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie

De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit in 2026 is voor Waalre 6,44 (€ 14.522.023 / €2.253.400).

In 2025 was het beschikbare weerstandsvermogen (op begrotingsbasis) van Waalre 4,87. In 2026 is deze gestegen naar 6,44. De verhoging wordt met name veroorzaakt door het herzien van de geïnventariseerde risico's waardoor het risico bedrag daalt tot € 2.253.400 (reden is dat risico's rondom de budgetten wmo en jeugdzorg zijn verlaagd vanwege realistisch ramen met actuele data). Daarnaast is het jaarrekeningresultaat 2024 toegevoegd aan de reserves. De ratio voor 2026 geeft aan dat de gemeente voor wat betreft het weerstandsvermogen financieel gezond is.

De stille reserves (ad. € 4.952.000) en de fictieve belastingcapaciteit (ad. € 1.500.000) lijken in Waalre niet direct invorderbaar. Als deze buiten beschouwing worden gelaten is het aanwezige weerstandsvermogen nog steeds voldoende met een omvang van € 8,1 miljoen. De ratio laat een stijging zien van 2,47 in de begroting 2025 naar 3,58 in de begroting 2026.

Dit betekent dat ons weerstandsvermogen net financieel gezond is te noemen. Met ons weerstandsvermogen kunnen we (met een zekerheid van 90%) alle geïnventariseerde risico's opvangen.

In de nota reserves en voorzieningen 2023 die op 24 oktober 2023 is vastgesteld in uw raad, is de ondergrens van het bufferdeel van de algemene reserve bepaald op € 5.000.000 ("ijzeren voorraad"). De Gemeente Waalre voldoet hieraan doordat het jaarrekeningresultaat 2024 is gestort in deze reserve.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandcapaciteit wordt berekend door de optelling van de verwachte financiële omvang van mogelijke risico's die nog niet op een andere wijze zijn afgedekt door bijvoorbeeld het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een voorziening in de begroting. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we ervan uit dat niet alle risico's, maar hooguit 90% van alle risico's, zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Oftewel, 90% van de totale financiële omvang van alle geïdentificeerde risico's (die niet zijn afgedekt) in dat jaar, dient afgedekt te kunnen worden met onze weerstandscapaciteit.

Inventarisatie en beoordeling van de risico's

Voor het inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's van de gemeente Waalre geïnventariseerd, de financiële omvang van deze risico's bepaald, evenals de mate waarin deze risico's al zijn afgedekt door voorzieningen, afgesloten verzekeringen of dekking vanuit de begroting.

Voor de berekening van de financiële omvang van de risico's hebben wij de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen, vermenigvuldigd met de maximale financiële impact (die niet is afgedekt) wanneer de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet.

Ten slotte hebben wij de risico's beoordeeld door ze, een kleur te geven op basis van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de hoogte van het financiële gevolg van het optreden van de gebeurtenis. Zie Figuur 1. kleurenschema risicobeoordeling. Deze

methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken naar grootte van het risico.

Gevolg (x € 1.000)	**Zeer kleine kans 10%**	**Kleine kans 25%**	**Gemiddelde kans 50%**	**Grote kans 75%**	**Zeer grote kans 90%**
≥ € 1.000					
€ 500 - € 1.000					
€ 250 - € 500					
€ 100 < € 250					
€ 50 < € 100					
< € 50					

Hierna treft u de uitgebreide risico-inventarisatie en –beoordeling aan

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
0 Bestuur en ondersteuning	*Schadeclaims*	Verwachte jaarlijke schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers. De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht, welke niet (volledig) onder de verzekering voor aansprakelijkheidsstelling vallen.	25 %	10.000	2.500		Het aantal claims richting Waalre is beperkt. Genoemd bedrag is het maximum bedrag voor lopende schadeclaims.
0 Bestuur en ondersteuning	*paspoortenpiek*	Tot en met 2028 geven we een hoog aantal reisdocumenten uit. We lopen risico dat de huidige capaciteit bij Burgerzaken onvoldoende is om deze piek om te vangen, waardoor tijdelijke uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk is.	25 %	20.000	5.000		Actieve monitoring en proactieve communicatie richting inwoners over de verloopdatum van het reisdocument en de te verwachte drukte in bepaalde periodes. De reisdocumentenpiek vraagt om het stellen van de juiste prioriteiten binnen Burgerzaken.
0 Bestuur en ondersteuning	*Informatie veiligheid / Cybercriminaliteit*	Informatieveiligheid richt zich op het beveiligen van alle organisatiegegevens, zowel die binnen de gemeente Waalre aanwezig zijn, als daarbuiten bij ingehuurde leveranciers en/of andere derde partijen. Het is een continue-proces om (externe) dreigingen en kwetsbaarheden te detecteren, de risico's daarvan te beoordelen en steeds de juiste maatregelen te nemen om de organisatiegegevens blijvend te beschermen. Binnen de organisatiegegevens zijn ook persoonsgegevens aanwezig, het risico hiervan wordt onder punt privacy nader toegelicht.	30 %	1.000.000	300.000		Informatiebeveiligings beleid is aangepast op de Baseline informatiebeveiliging overheid. Een plan is opgesteld om maatregelen te treffen die zorgen dat de risico's worden beheerst.
0 Bestuur en ondersteuning	*Privacy*	Het verwerken van persoonsgegevens is integraal verbonden aan nagenoeg alle wettelijke taken, binnen de domeinen en bedrijfsvoering, die de gemeente Waalre heeft. Het is een continue-proces om te zorgdragen voor een zorgvuldige verwerking om alle burgers en medewerkers te beschermen tegen schade en het risico	1%	5.000.000	50.000		Het hebben van protocollen en procedures voor de uitvoering van de verplichtingen in het kader van de AVG. Het geven van adviezen over privacyvraagstukken. Blijven inzetten op bewustwording en controle van processen. De aanstelling van een functionaris

		daarop te beheersen. De Autoriteit Persoonsgegevens kan boetes of andere sancties opleggen wanneer de AVG niet voldoende wordt nageleefd. Door de juiste beheersmaatregelen te nemen achten we de kans hierop klein, echter is de impact van een inbreuk wel aanzienlijk door eventuele herstel- en nevenschade.					Gegevensbescherming.
0 Bestuur en ondersteuning	*Krapte op de arbeidsmarkt / op peil houden personele bezetting*	Alle organisaties in Nederland hebben op dit moment moeite met het vinden van gekwalificeerde medewerkers. Het is niet alleen lastig om nieuwe professionals te werven, maar ook om goed personeel te behouden. Bovendien zorgt een lage bezetting ervoor dat het werk over minder werknemers verdeeld kan worden, waardoor de werkdruk nog hoger oploopt. Hierdoor is het risico op hoge inhuur- en recruitmentkosten evident aanwezig.	50 %	250.000	125.000		Wanneer het niet lukt vacatures tijdig ingevuld te krijgen lopen de inhuur- en recruitmentkosten op. Overigens wordt een deel van de vacatures bewust later ingevuld. Dit is dan ook geen risico. Het risico bestaat uit de vacatures die niet bewust later worden ingevuld.
0 Bestuur en ondersteuning	*Algemene uitkering gemeentefonds*	Via circulaires wordt de gemeente 2 maal per jaar geconfronteerd met aanpassingen vanuit het gemeentefonds. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor een nieuw verdeelstelsel. Ook pleit de VNG voor meer geld voor de gemeenten, 'de koek" moet groter. Op basis van de laatste berekeningen is het verdeeleffect voor gemeente Waalre € 86,- per inwoner nadelig. In de voorjaarsnota van 2025 is aangegeven dat gemeenten rekening moeten houden dat vanaf 2027 de herverdeling weer met stappen van € 15 per inwoner per jaar voortgezet zal worden. Echter, gezien de val van het kabinet lijkt 2027 niet haalbaar en is voor Waalre vanaf 2028 de herverdeling verwerkt. Het risico dat het toch in 2027 wordt verwerkt is afgedekt in deze tabel.	10 %	270.000	27.000		In de vorige begroting is al rekening gehouden met een nadeel van € 37,50 per inwoner. In de huidige begroting is rekening gehouden dat we vanaf 2028 aanvullend gekort gaan worden op onze algemene uitkering. Deze aanvullende korting loopt op van € 15,00 per inwoner naar uiteindelijk structureel € 48,50 per inwoner vanaf 2031. Daarmee is de volledige korting van € 86,00 per inwoner verwerkt. Dit risico betreft in dit geval 2027. Er is een minimale kans dat de herijking niet doorgezet wordt.

0 Bestuur en ondersteuning	*Renterisico*	Vanwege extra investeringen en herfinanciering op termijn is het risico dat we meer rentekosten krijgen op onze langlopende leningen. Mede door de stijgingen van de rentepercentages.		PM			Zie de paragraaf financiering.
0 Bestuur en ondersteuning	*APPA pensioenen*	Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van de politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Aanleiding hiervoor is de aangenomen Wet toekomst pensioenen (Wtp). Om de gevolgen van de overgang voor de decentrale overheden in te schatten, is een onderzoek gestart. De uitkomst kan zijn dat er een dekkingsgraad van bijvoorbeeld 115% wordt gevraagd voor de overdracht. Het risico is daarom dat 15% van de gereserveerde waarde extra overgedragen moet worden.	25 %	460.000	115.000		De voorziening is gebaseerd op actuariële berekeningen waardoor de dekkingsgraad jaarlijks bijgesteld wordt naar 100%.
1 Openbare orde en veiligheid	*VRBZO*	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.	25 %	88.673	22.168		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. begroting 2026 VBRZO. Benodigde weerstandscapaciteit is € 4.952.500. Het weerstandsvermogen bedraagt €381.205, hierdoor is € 4.570.795 meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 1,94% deel in deze GR. Daarnaast heeft de VRBZO in de financiele uitwerking van bestuurlijke opdracht deel 1 ontrekking uit de reserves opgenomen in de komende jaren. Dit betekent dat de algemene reserve en het weerstandsvermogen van de VRBZO zullen gaan afnemen, waardoor ook het risico de komende jaren voor de deelnemende gemeente toeneemt.
6 Sociaal domein	*Jeugdzorg / Wmo*	Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke	25 %	500.000	125.000		Monitoring van kosten en verwachtingen

		ondersteuning zijn open einde regelingen. Door korting (vanuit het Rijk) op de budgetten loopt Waalre een risico.					d.m.v. monitor Sociaal Domein. Structurele wijzigingen nemen we rechtstreeks op in de begroting. De reserve sociaal domein zorgt voor opvang incidentele uitschieters en wordt jaarlijks gevuld als buffer.
6 Sociaal domein	*Jeugdzorg*	Continuïteit jeughulpaanbieder borgen om faillissement te voorkomen. Faillissement van deze zorgaanbieder zou leiden tot onmiddellijke discontinuïteit op (het aanbod van) cruciale zorgfuncties op het vlak van opvoeden en opgroeien (pleegzorg, coördinatie crisis en verblijf met dag- en nachtbehandeling).	25 %	21.000	5.250	Groen	Tot nu toe heeft de zorgverlener geen gebruik gemaakt van de bevoorschotting. Wel is de organisatie nog steeds financieel kwetsbaar, waardoor de bevoorschotting, op vraag van de zorgaanbieder met een jaar verlengd is tot 01-01-2027. Het risico dat er gebruik gemaakt zal worden van de bevoorschotting is laag, omdat er in de eerdere periode geen gebruik gemaakt is van deze bevoorschotting.
6 Sociaal domein	*Plus Team*	Het PlusTeam is een Gemeenschappelijke regeling met Geldrop-Mierlo en heeft geen weerstandsvermogen.	25 %	36.329	9.082	Groen	Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. begroting 2026 PlusTeam. Benodigde weerstandscapaciteit is € 59.625. Waalre neemt voor 19% deel in deze GR. Daar bovenop schatten we in dat de continuïteit bedrijfsvoering een verhoogd risico heeft vanwege het aanhoudend hoge ziekteverzuim.
6 Sociaal domein	*Ergon*	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling WRE (Ergon)	5%	147.000	7.350		Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. begroting 2026 GRWRE. Het weerstandsvermogen is 8,9 miljoen. Het minimaal benodigd weerstandsvermogen is 13,8 miljoen. Er is 4,9 miljoen meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor 3% deel in deze GR.
6 Sociaal domein	*DVO Veldhoven*	De gemeente Waalre werkt sinds 2018 samen met de gemeente Veldhoven op het gebied van de uitvoering van een aantal wettelijke taken in het sociaal domein. Deze samenwerking is destijds vastgelegd in een	25 %	125.000	31.250		De bestaande DVO is geactualiseerd en gecompleteerd met een Service Level Agreement (SLA). Leerplicht maakt eveneens onderdeel uit van de nieuwe DVO. De SLA is een belangrijke communicatietool om

		dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen Waalre en Veldhoven. Het betreft samenwerking op het gebied van Werk, Inkomen, Schulddienstverlening. Bureau Berenschot heeft in juni 2025 onderzoek gedaan naar de kostentoerekening die wordt gehanteerd voor de uitvoering van taken voor de gemeente Waalre door de gemeente Veldhoven. Dat onderzoek is de basis voor een constructief proces met een nieuwe DVO als resultaat.					samenwerking in partnerschap tussen beide gemeenten verder te ontwikkelen. Met ingang van 1 januari 2026 werken beide gemeenten op basis van de nieuwe DVO en SLA samen. In de begroting zijn hiervoor budgetten opgenomen. Een aantal kosten wordt op nacalculatiebasis bepaald waarbij we vooral op het onderdeel ziektevervanging en inhuur een risico lopen tot overschrijding van het budget. In de SLA zijn werkafspraken vastgelegd over hoe deze kosten worden beheerst.
7 Volksgezondheid en milieu	*Illegale stort*	Waalre kan geconfronteerd worden met illegale stort van (chemisch) afval. De laatste jaren is er een sterke stijging in Brabant van dumping van drugsafval. Bij bodemvervuiling kunnen kosten hoog oplopen en veroorzaker is zelden te achterhalen.	75 %	100.000	75.000		Het risico is afhankelijk van de gebeurtenis en niet vooraf in te schatten. Er is wel een provinciale regeling betreffende dumping van drugsafval waarbij een gedeelte van de kosten voor het opruimen gedekt zijn.
7 Volksgezondheid en milieu	*Bodemsanering*	Risico's m.b.t. bodemverontreiniging.	10 %	500.000	50.000		Als grondeigenaar kan Waalre aansprakelijk gesteld worden voor (nieuwe) bodemverontreiniging en. Inschatting lastig, want afhankelijk van eigendomssituatie en mate van bodemverontreiniging .
7 Volksgezondheid en milieu	*GGD*	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost.	5%	11.000	550	Groen	Risico voor Waalre is opgenomen o.b.v. begroting 2026 GGD. Het weerstandsvermogen is 4,4 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen is 4,9 miljoen. Er is 0,5 milljoen meer weerstandsvermogen nodig. Waalre neemt voor ca.2,2% deel in deze GR.
7 Volkshuisvesting en milieu	*Afvalinzameling door Diftar*	Door de gemeente is een inschatting gemaakt van de kosten voor de inzameling van afval via het Diftar systeem. Na 2 jaar ervaring met diftar in de laagbouw zien we een beperkt risico. Voor	20 %	150.000	30.000		De inschatting is gemaakt m.b.v. ervaringscijfers van andere, vergelijkbare gemeenten en 2 jaar ervaring binnen de gemeente Waalre.

		de hoogbouw gaan we dit in 2026 invoeren. Daarom is het bedrag en impact gelijk gebleven.					
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	*Bouwgrond-exploitatie*	Terugverdienen geinvesteerde boekwaarde per 31-12-2024 is onzeker. Vanaf 2019 wordt de IFLO-methode gebruikt voor het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. Deze methode betekent dat 10% van de boekwaarde + 10% van de nog te maken kosten aangehouden worden als weerstandsvermogen.	10 %	14.217.070	1.421.707		Risico's betreffende grotere projecten en bouwgrondexploitatie in het algemeen worden planmatig geactualiseerd en beheerst. Zie verder paragraaf G.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	*Gewaarborgde geldleningen*	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningcorporaties, zorgcentra en enkele plaatselijke verenigingen.	1%	10.187.586	101.876		Er wordt terughoudend omgegaan met garanties. De stand van de gewaarborgde geldleningen is per 1-1-2024 € 20.375.172. De gemeente staat voor 50% garant, oftewel maximaal € 10.187.586. Het bedrag waarvoor de gemeente maximaal aangesproken kan worden is dus € 10.187.586. De afgelopen 5 jaar is er geen aanspraak gedaan op deze voorziening.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	*Stikstofbesluit (Programma Aanpak Stikstof)*	Bouwprojecten kunnen vertraging oplopen of duurder uitvallen doordat we maatregelen moeten nemen om aan eisen te voldoen. Ook op onze exploitatiebegroting kan dit invloed hebben doordat er bijvoorbeeld tijdelijk minder bouwleges worden ontvangen doordat er minder vergunningen worden verstrekt.		PM			
				Subtotaal	***2.503.733***		

Totaal 90%	***2.253.400***	**90% totaal = benodigde weerstandscapaciteit**

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden van de gemeente om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder het bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw van Waalres beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening ratio weerstandscapaciteit per 31-12

Excel-tabel

Onderdeel	2025 Incidenteel	2025 Structureel	2026 Incidenteel	2026 Structureel
fictieve belastingcapaciteit	-	1.500.000	-	1.500.000
post onvoorzien (regulier)	115.000	100.000	115.000	100.000
Totaal exploitatie	115.000	1.600.000	115.000	1.600.000
algemene buffer reserve	5.000.000	-	5.000.000	-
algemene reserve sociaal domein	56.867	-	45.867	-
algemene reserve vrij besteedbaar	1.386.155	-	2.808.789	-
stillle reserves	4.952.367	-	4.952.367	-
Totaal vermogen	11.395.389	-	12.807.023	-
Totale weerstandscapaciteit	**11.510.389**	**1.600.000**	**12.922.023**	**1.600.000**
Incidenteel en strucureel samen		**13.110.389**		**14.522.023**

Berekening ratio weerstandsvermogen

Zoals reeds vermeld onder de conclusie, komt de ratio voor het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre voor 2025 en 2026 dus uit op:

Berekening	2026	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit ÷ Benodigde weerstandscapaciteit	6,44	4,87
Minimale weerstandscapaciteit ÷ Benodigde weerstandscapaciteit	1,11	0,93
Beschikbare weerstandscapaciteit, excl. stille reserves + fictieve belastingcapaciteit ÷ Benodigde weerstandscapaciteit	3,58	2,47

Financiële kengetallen (horizontale verantwoording)

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Waalre. Door de kengetallen is het makkelijker om Waalre te vergelijken

met andere gemeenten. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. De verwachting is dat in de komende jaren normen ontwikkeld worden en er wellicht ook een landelijke normering komt. Vooralsnog hebben de kengetallen voornamelijk een signaleringswaarde.
Het oordeel baseren we op de huidige geadviseerde normen van de VNG conform de volgende tabel.

Nummer	Kengetal	Voldoende	Matig	Onvoldoende
1(a+b)	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
2	De solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20 %
3	Kengetal grondexploitatie	< 20 %	20 – 35 %	> 35 %
4	Structurele exploitatieruimte	> 0,6 %	0 < 0,6 %	< 0 %
5	Belastingcapaciteit	< 95 %	95 – 105 %	> 105 %

Totaaloverzicht van de kengetallen voor de gemeente Waalre

In onderstaande tabel worden de kengetallen voor Waalre gepresenteerd. Het oordeel wordt op basis van bovenstaande tabel weergegeven.

Nummer	Kengetal weerstandsvermogen	Begroting 2025	Begroting 2026	Oordeel 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1a	Netto schuldquote	78,5%	69,4%	Voldoende	77,0%	80,4%	103,8%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	76,6%	68,1%	Voldoende	75,9%	79,5%	103,0%
2	Solvabiliteitsratio	13,8%	17,0%	Onvoldoende	16,8%	17,5%	15,7%
3	Kengetal grondexploitatie	12,1%	10,9%	Voldoende	11,0%	11,1%	11,0%
4	Structurele exploitatieruimte	0,16%	0,82%	Voldoende	0,03%	-0,15%	0,05%
5	Belastingcapaciteit	102,9%	113,7%	Onvoldoende	117,1%	120,6%	124,2%

Toelichting op de kengetallen

1a en 1b. Netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)
De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) gecorrigeerd met de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug) met de totale baten van de rekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

In 2026 verwachten we geen vaste geldleningen aan te moeten trekken. We volgen dit nauwlettend. In de basis is de schuldquote voor Waalre nog gezond.

2. De solvabiliteitsratio
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
De solvabiliteitsratio van Waalre is onvoldoende. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de voorziening riolering veel middelen bevat (voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen). Daarnaast verwachten we dat dit kengetal de komende jaren onvoldoende blijft doordat het investeringsvolume hoog is door de bouw van nieuwe scholen en de wijkaanpak in de komende jaren. We blijven de solvabiliteitspositie van de gemeente nauwlettend monitoren en de reservepositie waar mogelijk verstevigen.

3. Kengetal grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de geraamde baten. De paragraaf grondbeleid biedt hierin meer inzicht. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Tweemaal per jaar wordt beoordeeld in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend. De accountant toetst dit jaarlijks. Door het lage kengetal is het risico van het niet terugverdienen van kosten voor de grondexploitatie zeer beperkt in Waalre.

4. Structurele exploitatieruimte
Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een percentage van 0% betekent dat de structurele baten exact toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.
De structurele exploitatieruimte van Waalre is in 2026 voldoende en toereikend om de structurele lasten te dekken.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden
Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten van het jaar daarvoor. Dat betekent dat de stijging van 2025 naar 2026 nog niet beschikbaar zijn. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de inwoner. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.
De belastingcapaciteit is onvoldoende in 2026 omdat de woonlasten voor de inwoners van Waalre in 2026 verder stijgen. Waalre zal voor dit kengetal nooit een voldoende score kunnen behalen omdat de gemiddelde WOZ-waarde fors hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Daarnaast wordt de vergelijking gemaakt met het landelijk

gemiddelde van het voorgaande jaar. Vandaar dat we in paragraaf A een vergelijking laten zien waarbij we uitgaan van gelijke WOZ-waarden.

Conclusie op basis van de kengetallen

De kengetallen laten een financieel kwetsbare gemeente zien. De basis is kwetsbaar zeker gezien de ambities die Waalre heeft voor de nabije toekomst en de risico's die Waalre boven het hoofd hangen. Vier van de zes kengetallen laten een voldoende oordeel zien en twee kengetallen zijn onvoldoende.

Het kengetal Netto Schuldquote is t.o.v. de begroting 2025 verbeterd. We verwachten voor de komende jaren een verslechtering door het hoge investeringsvolume en het aantrekken van bijbehorende vaste geldleningen.

De solvabiliteitsratio is de laatste jaren gedaald door het hoge investeringsvolume.

De belastingcapaciteit is onvoldoende in 2026 omdat de woonlasten voor de inwoners van Waalre zijn gestegen t.o.v. het landelijk gemiddelde van het jaar daarvoor. Voor de komende jaren zien we een verslechtering van dit kengetal, veroorzaakt door een stijging van de belastingdruk in Waalre.

De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.